

Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare I Core of Educational Science for Preschool Teachers I

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11FK10

Version: 1.2

Fastställd av: Utbildningsutskottet 2011-11-02

Gäller från: HT 2011

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G1N)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Pedagogik

Förkunskapskrav: Studenten ska vara antagen till Förskolläraryrket, 210 högskolepoäng, vid Högskolan i Borås.

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Förskolans och skolväsendets framväxt och nutida villkor, 10 hp

Denna delkurs är den första kurs som studenten möter. Den syftar till att utifrån aktuell forskning sätta in utbildning och lärande i ett historiskt och nutida makroperspektiv och att synliggöra förskollärares samhällsuppdrag. Delkursen har ett läroplansteoretiskt anslag. Innehåll och makroperspektiv återkommer på ett fördjupat sätt i slutet av den utbildningsvetenskapliga kärnans andra termin. Delkursen syftar till att medvetandegöra studenten om specialpedagogikens villkor och grunder.

Studenterna möts i studiegruppsarbete genom hela sin utbildning. Högskolan i Borås särskilda satsning på IKT-användning introduceras. Studenten möter också en introduktion i vetenskapligt skrivande. Satsningen på estetiska läroprocesser startar i delkursen. Studenten gör en kortare VFU-period med det övergripande syftet att bekanta sig med sitt yrkesval. Före VFU ska studenten ta del av gällande sekretessregler och under VFU genomför studenten intervjuer.

Delkurs 2: Utbildningssystemet i relation till demokratins grunder, 8 hp

Denna delkurs behåller makroperspektivet som här relateras till mänskliga rättigheter samt demokrati- och värdegrundsfrågor. Jämställdhetsfrågor och jämlikhetsfrågor kommer att belysas med särskild betoning på kön, klass och etnicitet. Vidare kommer inkludering och exkludering att problematiseras.

Studenten skriver en text med krav utifrån den vetenskapliga texttypens konventioner, till exempel ifråga om referenshantering. Texterna behandlar allsidigt en fråga som studenten under terminen har uppmärksammat att det finns olika synsätt på. Studenten ges utförlig återkoppling på struktur, ordval och språklig korrekthet.

Studentens vetenskapliga kunskaper provas också i seminarier där en artikel ur en facktidskrift och en vetenskaplig artikel behandlas. Profileringen mot IKT-frågor fortsätter utifrån juridiska och etiska aspekter. Här behandlas kunskap om regler kring digital publicering, upphovsrättsregler, personuppgiftslagen samt etiska aspekter på dokumentationsarbete.

Delkurs 3: Allmändidaktik och lärande, 12 hp

Delkursen går från de tidigare kursernas makroperspektiv till att också inta ett verksamhetsnära perspektiv. Delkursen har ett tydligt didaktiskt anslag kopplat till aktuell forskning om utveckling, lärande och lärandemiljöer. Under delkursen ges studenten möjlighet att diskutera grunderna till förhållnings- och arbetssätt som bygger på forskning och teorier om barns utveckling och hur lärandemiljöer utformas för att stödja alla barns möjlighet till lärande och utveckling.

Här behandlas barns utveckling och lärande med tyngdpunkt på barns kognitiva och sociala utveckling. Särskild uppmärksamhet ägnas den språkliga utvecklingen inklusive flerspråkighet samt samspelets och kommunikationens betydelse för lärandet.

Tre centrala företeelser i läroplansteori, urval, organisation och bedömning, behandlas utifrån lärares motiv när de väljer och organiserar undervisningsstoff och material samt möjlighet att i olika former följa upp barnens arbete. Vidare tar delkursen upp hur lärandemiljöer kan organiseras för att stödja alla barns utveckling och lärande genom att utnyttja olika uttrycksformer såsom lek, estetiska uttrycksformer och användning av digitala verktyg. Hit hör problematiserande och värdering av didaktisk potential i exempelvis nätbaserade mötesplatser, on-linespel och virtuella världar. Därutöver tillhandahåller delkursen redskap för att arbeta med programvara för ljud- och bildbehandling.

Delkursens innehåll lägger grunden till yrkesrollen samt introducerar ett professionellt och vetenskapligt förhållningssätt till arbete i förskolan. Studenten genomför och analyserar observationer. Ett inkluderings- och mångfaldsperspektiv genomsyrar delkursen.

I samarbete med Bibliotek och läranderesurser vid Högskolan i Borås sker en föreläsning och workshop kring informationssökning.

Mål

Delkurs 1: Förskolans och skolväsendets framväxt och nutida villkor, 10 hp

Studenten skall efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för centrala teorier gällande utbildning i relation till ideologi, samhälle, fostran och individ
- beskriva förskolans och skolväsendets historia och framväxt med särskilt fokus på förskolans organisation och villkor
- redogöra för hur synen på kunskap och lärande har förändrats över tid och hur detta har kommit till uttryck i olika styrdokument och policytexter för förskolan
- redogöra för hur barn i behov av särskilt stöd beskrivits förr och beskrivs nu samt för samhällets olika insatser för barn i behov av särskilt stöd
- redogöra för förskollärares samhällsuppdrag
- exemplifiera vad läroplansteoretiska aspekter på urval, organisation och bedömning kan innebära på en utbildningspolitisk nivå för förskolan
- redogöra för och problematisera teorier gällande lärande och utveckling ur ett individ-, grupp- och samhällsperspektiv
- använda och argumentera utifrån vetenskapliga texter
- använda grundläggande informations- och kommunikationsteknologi
- planera, genomföra och redovisa intervjuer gällande yrkesrollen
- ta ställning till sitt yrkesval i den verksamhetsförlagda utbildningen i förskola
- visa vuxenansvar, etablera kontakt med barnen och leda enskilda moment i den verksamhetsförlagda utbildningen i förskola

Delkurs 2: Utbildningssystemet i relation till demokratins grunder, 8 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- visa kunskap om förskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter
- beskriva, kritiskt granska och dra slutsatser om hur bland annat klass, kön och etnicitet påverkar människors villkor och identiteter i förskolan
- beskriva vad som kännetecknar förskolans verksamhet, där inkludering utgör ett centralt mål, samt klargöra vad som kännetecknar sociala processer som kan få exkluderande konsekvenser
- diskutera sociala relationer i förskolan, med särskilt fokus på könsroller och genuskonstruktion
- granska och bedöma olika texters vetenskapliga grad
- redogöra för etiska och juridiska aspekter på digital publicering och upphovsrätt
- skriva och bearbeta en text, enligt vedertagen svensk skriftspråksnorm och med användande av korrekt, vetenskaplig källhänvisningsteknik, där olika perspektiv på en kursspecifik fråga belyses

Delkurs 3: Allmändidaktik och lärande, 12 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för centrala teorier om kunskap, lärande och barns utveckling med särskilt fokus på lek och kreativitet och hur dessa kan omsättas i pedagogisk praktik med barn
- exemplifiera och jämföra didaktiska val som gäller planering, genomförande, analys och uppföljning
- redogöra för teorier om språkutveckling, flerspråkighet och andraspråksutveckling samt didaktiska konsekvenser för dessa
- förklara och precisera hur man som förskollärare kan följa upp och analysera barns lärande och utveckling
- redogöra för och exemplifiera hur verksamhet i förskolan kan vara inkluderande respektive exkluderande
- motivera och värdera hur digitala verktyg och estetiska uttryckssätt kan användas i pedagogisk verksamhet
- använda observation som en vetenskaplig metod för att studera verksamhet i förskola samt analysera och kritiskt granska processen

- identifiera olika publikationstyper och från den information som finns i referenser och poster i databaser kunna söka, välja och lokalisera olika publikationer med fokus på vetenskapliga artiklar samt motivera sitt val utifrån informationsbehov

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Förskolans och skolväsendets framväxt och nutida villkor, 10 hp

Individuella skriftliga inlämningsuppgifter, seminarier, närvaro på och omdöme från VFU.

Delkurs 2: Utbildningssystemet i relation till demokratins grunder, 8 hp

Individuell skriftlig tentamen, individuella skriftliga inlämningsuppgifter samt muntliga presentationer.

Delkurs 3: Allmändidaktik och lärande, 12 hp

Individuell skriftlig tentamen, individuell muntlig redovisning, gruppvis skriftlig redovisning.

Student har rätt att genomgå maximalt fem (5) examinationstillfällen på den kursplan som studenten är antagen till. Varje examination ska erbjudas vid minst tre tillfällen inom loppet av ett år. Vid ny kursplan kommer ytterligare tre examinationstillfällen att erbjudas under en övergångsperiod om ett år från och med att ny kursplan tillämpas.

När det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen har studenten rätt att genomgå två (2) praktiktillfällen.

För att erhålla betyget Väl godkänt på hel kurs fordras Väl godkänt på samtliga examinationer där Väl godkänt tillämpas.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före starten av delkurs 2 och 3 inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte och vid respektive delkursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Utvärdering sker kontinuerligt muntligt under kursens gång. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport.

Övrigt

Kursen ingår i Förskolläraryrket, 210 hp.

Bilaga: Litteraturlista för Utbildningsvetenskaplig kärna för förskollärare I (11FK10)

Delkurs 1: Förskolans och skolväsendets framväxt och nutida

villkor, 10 hp

Litteratur som är återkommande i flera av delkurserna markeras med *

Barow, Thomas (2011). Begreppet "obildbar" som en social konstruktion. Teoretisk diskussion och praktisk tillämpning inom den svenska sinnesslövhården under 1900-talets första hälft. Andersson, Olov, Barow, Thomas & Tideman, Magnus (red.). *Omsorg i förändring. En vänbok till Karl Grunewald*. Stockholm: Intra, (ss 159-170, 11 sidor)
<http://bada.hb.se/bitstream/2320/8044/1/Barow-Begreppet-obildbar-2011.pdf>

Bengtsson, Hans & Svensson, Krister (2011). *Ansvar och sekretess i förskola, skola och fritidshem*. Stockholm: Liber (ss. 305-339, 34 sidor)

Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. (ss. 47-69, 22 s)*

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis. & Hoel, Torlaug Løkenstgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur. (ss. 27-38, ss. 9-25, ss. 39-59, ss. 89-111, 69 s) *

Forssell, Anna (red.) (2005). *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber. (kap 3, 12, 13; ss. 78-107, 286-343, ca. 60 s)

Gannerud, Eva & Rönnerman, Karin (2007). *Att fånga lärares arbete: Bilder av vardagsarbete i förskola och skola*. Stockholm: Liber. (179 sidor)

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi (3e reviderade upplaga)*. Stockholm: Natur och Kultur. (kapitel 1-2, ss.19-76, 57 sidor) *

Jarl, Maria & Rönnerberg, Linda (2010). *Skolpolitik: från riksdagshus till klassrum*. 1. uppl. Stockholm: Liber (247 s)

Liljequist, Kurt (1999). *Skola och samhällsutveckling*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur. (20 sidor)

Lindensjö, Bo & Lundgren, Ulf P (2000). *Utbildningsreformer och politisk styrning*. Stockholm: HLS Förlag. (19 sidor)

Läraryrket och Lärarnas riksförbund (2006). *Yrkesetik i vardagen ett fördjupningsmaterial*. (12 sidor)

Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010. (2010). Stockholm: Skolverket .
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> (16 s.) *

Riddersporre, Bim, & Persson, Sven (red). (2010). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur. (kap 1-3, 5, 12; ss. 21-82, 101-120, 229-252, ca. 100 sidor) *

Selljber, Stefan (2006). Pedagogik som disciplin - en bestämning utifrån kurslitteratur. *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*. E-tidskrift 2006:2/2007:1. (15 sidor)
Tillgänglig: http://upi.ped.uu.se/SITE_Docs/Doc273.pdf

Sheridan, Sonja, Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (2010). *Förskolan - arena för barns lärande*. Stockholm: Liber (157 s)

Svenska skrivregler. (2008). Stockholm: Liber. 18-21 (ss 24-27, ss 52-54, ss 132-133, ss. 155-157, 10 s) *

Test, Joan (2006). Infant and toddler teachers as transmitters of culture. *International Journal of Early Childhood*, vol 38, No. 1: 47-63. (16 s)

www.lararnashistoria.se (ca 150 s)

Delkurs 2: Utbildningssystemet i relation till demokratins

grunder, 8 hp

Litteratur som är återkommande i flera av delkurserna markeras med *

Alakoski, Susanna (2007). *Svinalängorna*. Stockholm: Bonnier. (259 s.)

Erdis, Mare (2007). *Juridik för pedagoger*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur (103-109 s.). (7 s.)

Gruber, Sabine (2008). *När skolan gör skillnad. Skola, etnicitet och institutionell praktik*. Stockholm: Liber. (191 s.)

Hedlin, Maria (2006). *Jämställdhet - en del av skolans värdegrund*. Stockholm: Liber. (191 s.)

Jonsdottir, Fanny (2007). *Barns kamratrelationer i förskolan*. Malmö: Malmö högskola. Kap. 3 och Kap. 8 (45 s.)

Lappalainen, Sirpa (2003). Celebrating internationality: Constructions of nationality at preschool. I Beach, D, Gordon, T, & Lahelma, E (Red.), *Democratic Education: Ethnographic Education* (80-91 s.). London: The Tufnell Press. (11 s.)

Lunneblad, Johannes (2006). *Förskolan och mångfalden. En etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. (Göteborg Studies in Educational Sciences, 247). Göteborg: Göteborgs Universitet, Acta Universitatis Gothoburgensis. Kapitlet: Från mångkultur till hemkultur (159-172 s.) (13 s.)

Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010. (2010). Stockholm: Skolverket .
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> (16 s.) *

Löfdahl, Annica. (2011). En lekkamrat såklart! *Förskoletidningen*, 2/11 (6-10 s.) (5 s.)

Odenbring, Ylva (2010). *Kramar, kategoriseringar och hjälpfröknar. Könskonstruktioner i interaktion i förskola, förskoleklass och skolår ett*. (Gothenburg Studies in Educational Sciences, 292). Göteborg: Göteborgs Universitet. Acta Universitatis Gothoburgensis. Kapitel 5-10 (65-163 s.) (98 s.) Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/22144>

Orlenius, Kennet & Bigsten, Airi. (2006). *Den värdefulla praktiken. Yrkesetik i pedagogers vardag*. Stockholm. Runa förlag. (157 s.)

Williams, Pia (2011). Barns möte med barn – förskolans styrka. *Förskoletidningen*, 2/11 (36-41 s.) (6 s.)

Material om digital publicering tillkommer.

Referenslitteratur

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkenstgard (2002). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur. (209 s)

Svenska skrivregler. 3., [utök.] utg. (2008). Stockholm: Liber.

Delkurs 3: Allmändidaktik och lärande, 12 hp

Litteratur som är återkommande i flera av delkurserna markeras med *

Berg, Lars-Erik (2010). Lekens kontrapunktstämmor: mening och lust, likhet och variation. I: Mikael Jensen & Åsa Harvard (red). *Leka för att lära. Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. s 55-74. (19 s) *

Brodin, Mariann & Hylander, Ingrid. (1998). *Att bli sig själv*. Stockholm: Liber. (128 s)

Dahlbeck, Per & Persson, Sven (2010). Estetik i förskolan. I: Bim Riddersporre & Sven Persson (red). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur. s 192-207 (15 s)

Dimenäs, Jörgen & Björkdahl Ordell, Susanne (2009). Enkät som redskap. I *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. (s. 82-84, 3 s)

Dunkels, Elza (2010). Reaktioner på ungas nätanvändning. I Carlsson, Ulla (red.) *Barn och unga i den digitala mediekulturen*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet.

Tillgänglig på Internet: http://www.nordicom.gu.se/clearinghouse.php?portal=publ&main=info_publ2.php&ex=300

(s. 37-47)

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkensgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur. (209 s)*

Giske, Rune, Tjensvoll, Magrethe & Dyrstad, Sindre M. (2009). Fysisk aktivitet i barnehagen Et casestudium av daglig fysisk aktivitet i en avdeling med 5-åringar. *Nordisk Børnehaveforskning*. 3, 2 sid 53-62. (9 s)

Gupta, Amita (2009). Vygotskian perspectives on using dramatic play to enhance children's development and balance creativity with structure in the early childhood classroom. *Early Child Development and Care*. 179, 8, December 2009, Pp. 1041-1054. (13 s)

Gärdenfors, Peter (2010). Lek ur ett evolutionärt och kognitivt perspektiv. I: Mikael Jensen & Åsa Harvard (red). *Leka för att lära. Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. s 43-54. (11 s) *

Hwang Philip & Nilsson Björn. (2011). *Utvecklingspsykologi*. 3 rev. uppl. Stockholm: Natur och Kultur. (365 s.) *

Ito, Mizuko (red.) (2010). *Hanging out, messing around and geeking out: kids living and learning with new media*. Cambridge, Mass.: MIT Press. (s. 29-78)

Johansson, Eva & Pramling Samuelsson, Ingrid (2010). Kreativa lek- och lärande miljöer i pedagogisk verksamhet I: Mikael Jensen & Åsa Harvard (red). *Leka för att lära. Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. s 145-162. (17 s) *

Knutsdotter Olofsson, Birgitta. (2010). Vad lär barn när de leker? I: Mikael Jensen & Åsa Harvard (red). *Leka för att lära. Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. (s. 75-92. (17 s) *

Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010. (2010). Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> (16 s.) *

Svenska skrivregler. (2008). Stockholm: Liber. *

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön. Från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur. (kap 1-4, 9, 126 s)*

Tallberg, Broman, Ingegerd (2010). Svensk förskola – ett kvalitetsbegrepp. I Riddersporre, Bim & Persson, Sven (red). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur. s 21-38 (16 s) *

Vallberg Roth, Ann-Christine & Månsson, Annika (2010). Dokumentation och bedömning i förskolan. I Riddersporre, Bim & Persson, Sven (red). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur. s 229-252 (23 s) *

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur. (146 s)

Welén, Therese (2010). Historiska perspektiv på lek. I Jensen, Mikael & Harvard, Åsa (red). *Leka för att lära. Utveckling, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur. s 29-42. (13 s.) *